

Návrhy generálneho advokáta v spojených veciach C-357/19, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a i./QN a i., C-547/19, CY a i., C-379/19 DNA- Serviciul Teritorial Oradea/IG a i., ako aj v spojených veciach C-811/19 a C-840/19, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație a i./FQ a i.

Tlač a informácie

Podľa generálneho advokáta Bobeka sú rozhodnutia Ústavného súdu, vyhlasujúce rozhodovacie zloženie Najvyššieho súdu za nezákonné z dôvodu porušenia práva na nezávislý a nestranný súd, ako aj vyhlasujúce sledovanie technickými prostriedkami zo strany domácej spravodajskej služby v trestnoprávnom konaní za protiústavné, zlučiteľné s právom Európskej únie

Právo Únie však bráni rozhodnutiu vyhlasujúcemu rozhodovacie zloženie Najvyššieho súdu za nezákonné z dôvodu, že nie je špecializované, ak takéto vyhlásenie môže mať vplyv na účinnú ochranu finančných záujmov Únie

V priebehu roka 2019 viaceré rumunské súdy položili Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky týkajúce sa nezávislosti súdov, právneho štátu a boja proti korupcii. Prvá skupina vecí sa týkala rôznych zmien vnútroštátnych právnych predpisov v oblasti súdnictva, ktoré boli väčšinou prijaté mimoriadnymi nariadeniami.¹

Prejednávané veci tvoria druhú skupinu, v ktorej hlavná otázka znie, či môžu byť rozhodnutia, ktoré vydáva Curtea Constituțională a României (Ústavný súd, Rumunsko) v rozpore so zásadami nezávislosti súdov a právneho štátu, ako aj ochrany finančných záujmov Únie.

Po prvé 7. novembra 2018 vydal Ústavný súd nález č. 685/2018, ktorým v podstate rozhodol, že niektoré rozhodovacie zloženia najvyššieho vnútroštátneho súdu, Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší kasačný súd, Rumunsko, ďalej len „NKS“), boli nesprávne zložené. Toto rozhodnutie umožnilo niektorým z dotknutých osôb podať mimoriadne opravné prostriedky, z ktorých následne vyplynuli ďalšie otázky týkajúce sa nielen ochrany finančných záujmov Únie podľa článku 325 ods. 1 ZFEÚ, ale aj výkladu pojmu „súd zriadený zákonom“ zakotveného v článku 47 druhom odseku Charty.

Po druhé 16. februára 2016 vydal Ústavný súd nález č. 51/2016, ktorým vyhlásil účasť domácich spravodajských služieb na výkone sledovania technickými prostriedkami v rámci trestného konania za protiústavnú, v dôsledku čoho sú takéto dôkazy v trestnom konaní neprípustné.

Po tretie 3. júla 2019 vydal Ústavný súd nález 417/2019, ktorým vyhlásil, že NKS si nesplnil zákonnú povinnosť vytvoriť špecializované rozhodovacie zloženie pre trestné činy korupcie. To vedie k opätovnému preskúmaniu vecí týkajúcich sa korupcie súvisiacej so správou finančných prostriedkov Únie, v ktorých už bolo rozhodnuté.

Jednotlivými prejudiciálnymi otázkami, položenými v prejednávaných veciach, sa NKS a Tribunalul Bihor (Prvostupňový súd Bihor, Rumunsko) pýtajú Súdneho dvora, či sú nálezy Ústavného súdu č. 685/2018, 51/2016 a 417/2019 zlučiteľné s určitými ustanoveniami a zásadami práva Únie.²

¹ Návrhy z 23. septembra 2020, Asociația „Forumul Judecătorilor Din România“ a i., [spojené veci C-83/19, C-127/19 a C-195/19](#), veci [C-291/19](#), [C-355/19](#) a [C-397/19](#) (pozri tlačové komuniké č. 114/20).

² Článok 325 ods. 1 ZFEÚ; Dohovor o ochrane finančných záujmov; článok 47 Charty; článok 2 a článok 19 ods. 1 ZEÚ, ako aj zásada prednosti práva Únie; rozhodnutie Komisie 2006/928/ES z 13. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje

Nález č. 685/2018

V návrhoch z dnešného dňa generálny advokát Michal Bobek po prvé navrhuje, aby Súdny dvor rozhodol, že právo Únie³ **nebráni tomu, aby vnútroštátny Ústavný súd rozhodol, že rozhodovacie zloženie najvyššieho vnútroštátneho súdu je nezákonné z dôvodu porušenia práva na nezávislý a nestranný súd, aj keď bude v dôsledku takéhoto rozhodnutia možné podať mimoriadne opravné prostriedky proti právoplatným rozsudkom.**

Generálny advokát v prvom rade pripomína, že otázky rozhodovacieho zloženia a prostriedkov nápravy v prípade porušenia vnútroštátnych právnych noriem nie sú upravené právom Únie, takže členské štáty si zachovávajú svoju mieru voľnej úvahy. Právo Únie preto nebráni tomu, aby v situácii, ktorá ním nie je úplne upravená, vnútroštátny Ústavný súd na základe riadneho a primeraného štandardu ochrany ústavných práv vyhlásil, že rozhodovacie zloženia Najvyššieho súdu neboli vytvorené v súlade so zákonom.

Pokiaľ ide o ochranu finančných záujmov Únie, generálny advokát pripomína, že článok 325 ods. 1 ZFEÚ ukladá členským štátom povinnosť bojovať proti protiprávnym konaniam, poškodzujúcim finančné záujmy Únie, prostredníctvom účinných a odrádzajúcich opatrení.

V tejto súvislosti je relevantným kritériom to, či vnútroštátna právna norma, judikatúra alebo prax môžu z normatívneho hľadiska a bez ohľadu na ich skutočný účinok, pokiaľ ide o počet dotknutých prípadov, ohroziť účinnú ochranu finančných záujmov Únie. Okolnosťami, ktoré sa musia zohľadniť, sú: po prvé normatívne a systematické hodnotenie obsahu dotknutých právnych noriem; po druhé ich účel a vnútroštátny kontext; po tretie ich primerane vnímateľné alebo očakávané praktické dôsledky; po štvrté základné práva a zásada zákonnosti, ktoré sú súčasťou vnútornej rovnováhy pri výklade článku 325 ods. 1 ZFEÚ v rámci posudzovania zlučiteľnosti vnútroštátnych právnych noriem a praxe s týmto ustanovením.

Generálny advokát poznamenáva, že pri hodnotení z hľadiska týchto kritérií sa nezdá, že by nález Ústavného súdu č. 685/2018 mohol ohroziť účinnú ochranu finančných záujmov Únie. V prvom rade totiž nevytvára nové prostriedky nápravy ani nemení existujúci systém prostriedkov nápravy. V druhom rade nič nenasvedčuje tomu, že jeho cieľom je narušiť právne nástroje umožňujúce boj proti korupcii alebo narušiť ochranu finančných záujmov Únie. V treťom rade sú jeho prípadné praktické dôsledky časovo ohraničené a nevedú k zastaveniu trestného stíhania, ale len k opätovnému začatiu jedného zo štádií konania. Vo štvrtom rade jeho odôvodnenie vychádza zo základného práva na spravodlivý proces.

Pokiaľ ide o zásadu nezávislosti súdov, generálny advokát poznamenáva, že sa nezdá, že by spôsob vymenovania na Ústavný súd bol sám osebe problematický. Skutočnosť, že „politické“ inštitúcie sa podieľajú na menovaní orgánu, ako je Ústavný súd, neznamena, že sa z neho stáva politický orgán patriaci do výkonnej moci alebo podriadený výkonnej moci. Navyše sa nepreukázalo nič, čo by mohlo spochybniť nezávislosť alebo nestrannosť Ústavného súdu.

Nález č. 51/2016

Po druhé generálny advokát Michal Bobek navrhuje, aby Súdny dvor rozhodol, **že právo Únie⁴ nebráni takému rozhodnutiu vnútroštátneho Ústavného súdu, akým je nález č. 51/2016, ktorým sa vyhlasuje sledovanie technickými prostriedkami v rámci trestného konania zo strany domácich spravodajských služieb za protiústavné a ktorým sa preto vyžaduje neprípustnosť akýchkoľvek takto získaných dôkazov v trestnom konaní.**

mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii (Ú. v. EÚ L 354, 2006, s. 56).

³ Článok 47 druhý odsek Charty; článok 325 ods. 1 ZFEÚ; článok 1 ods. 1 písm. a) a b); a článok 2 ods. 1 Dohovoru o ochrane finančných záujmov, ako aj zásada práva Únie týkajúca sa nezávislosti súdov.

⁴ Zásada práva Únie týkajúca sa nezávislosti súdov a rozhodnutie Komisie 2006/928/ES z 13. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii (Ú. v. EÚ L 354, 2006, s. 56).

Podľa generálneho advokáta právo Únie neupravuje spôsob výkonu sledovania technickými prostriedkami v rámci trestného konania ani úlohu a právomoci vnútroštátnych spravodajských služieb. V tomto rámci môže vnútroštátny Ústavný súd prirodzene vylúčiť určité subjekty alebo orgány z možnosti vykonávať sledovanie technickými prostriedkami. Skutočnosť, že takéto ústavnoprávne rozhodnutie bude mať procesné dôsledky v prebiehajúcich aj budúcich trestných konaniach vo veciach korupcie, je nevyhnutným a logickým následkom.

Pokiaľ ide o disciplinárne sankcie za nezohľadnenie rozhodnutí Ústavného súdu, generálny advokát sa domnieva, že právo Únie⁵ bráni tomu, aby sa začalo disciplinárne konanie voči sudcovi len z toho dôvodu, že podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania, v ktorom tento sudca spochybňuje judikatúru vnútroštátneho Ústavného súdu a zvažuje možnosť neuplatniť túto judikatúru.

Nález č. 417/2019

Po tretie generálny advokát Bobek navrhuje, **aby Súdny dvor rozhodol, že článok 325 ods. 1 ZFEÚ bráni takému rozhodnutiu vnútroštátneho Ústavného súdu**, akým je nález č. 417/2019, ktorým sa vyhlasuje rozhodovacie zloženie najvyššieho vnútroštátneho súdu, rozhodujúce vo veciach korupcie v prvostupňovom konaní, za nezákonné z dôvodu, že toto rozhodovacie zloženie nie je špecializované na korupciu, hoci sudcovia, ktorí ho tvoria, boli uznaní za sudcov s takouto špecializáciou, ak takéto vyhlásenie môže viesť k riziku systematickej beztrestnosti trestných činov týkajúcich sa finančných záujmov Únie.

Generálny advokát poznamenáva, že porušenie vnútroštátnej právnej normy upravujúcej rozhodovacie zloženie v prejednávanej veci nepredstavuje porušenie z hľadiska článku 47 Charty. Po prvé sa zdá, že požiadavka špecializácie má výsostne formálnu povahu. Po druhé sa táto norma javí ako pomerne ohraničená výnimka uplatňujúca sa iba na osobitné odvetvia práva, ako aj na prvostupňové konanie. Po tretie ďalšie dodatočné okolnosti poukazujú na neprítomnosť „zjavnosti“ porušenia.

Pokiaľ ide o ochranu finančných záujmov Únie, generálny advokát zastáva názor, že sporný nález nespĺňa vyššie uvedené požiadavky článku 325 ods. 1 ZFEÚ, keďže by bolo možné vysloviť vážne obavy, pokiaľ ide o všeobecne vnímateľné alebo očakávané praktické dôsledky tohto nálezu.

Nález č. 417/2019 vyžaduje opätovné prvostupňové preskúmanie všetkých vecí, v ktorých prebieha odvolacie konanie a v ktorých bol prvostupňový rozsudok vydaný od 21. apríla 2003 do 22. januára 2019. Vzhľadom na všeobecnú úroveň zložitosti vecí týkajúcich sa trestných činov korupcie, spáchaných osobami, na ktoré sa vzťahuje právomoc NKS, ako aj na pravdepodobnosť odvolania, sú primerane očakávané dôsledky tohto nálezu veľmi široké.

Pokiaľ ide o zásadu prednosti práva Únie, generálny advokát zastáva názor, že sa musí vykladať tak, že vnútroštátnemu súdu umožňuje neuplatniť rozhodnutie vnútroštátneho Ústavného súdu, ktoré je podľa vnútroštátneho práva záväzné, ak to vnútroštátny súd považuje za nevyhnutné na splnenie povinností, ktoré vyplývajú z priamo sa uplatňujúcich ustanovení práva Únie.

UPOZORNENIE: Súdny dvor nie je viazaný návrhmi generálneho advokáta. Úlohou generálnych advokátov je nezávisle navrhnúť Súdnemu dvoru právne riešenie vecí, ktorá im bola pridelená. Sudcovia Súdneho dvora od tohto momentu začínajú v tejto veci poradiť. Rozsudok bude vyhlásený neskôr.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

Úplné znenie návrhov [v spojených veciach C-357/19, C-547/19, vo veci C-379/19](#) a [v spojených veciach C-811/19, C-840/19](#) sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň ich prednesu.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z prednesenia návrhov je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

⁵ Článok 267 ZFEÚ, ako aj zásada nezávislosti súdov zakotvená v článku 19 ods. 1 ZEU a článku 47 Charty.